

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

w sprawie z odwołania J. S.A. w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy

z udziałem R.K.

o podstawę wymiaru składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6

listopada 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 13 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 1519/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanej orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lutego 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r.,

poz. 1009 ze zm.) ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) R.K. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek J. S.A. w B. od 1 listopada 2021 r. wynosi 3.372,54 zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 10 października 2022 r., Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zmienił decyzję organu rentowego w ten sposób, że ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe dla zainteresowanej jako pracownika płatnika składek J. S.A. z siedzibą w B. wynosi od 1 listopada 2021 r. 8.370,70 zł miesięcznie.

W sprawie ustalono, że zainteresowana była długoletnim pracownikiem płatnika składek (odwołującej się), a przy tym miała odpowiednie kwalifikacje, w tym wyższe wykształcenie oraz umiejętności. Wysokość jej wynagrodzenia na zajmowanym stanowisku product managera kształtowała się w zależności od kondycji finansowej firmy i nie była zawyżona w porównaniu do wynagrodzenia innych osób zatrudnionych w spółce na takich samych stanowiskach. Zainteresowana miała bardzo szeroki zakres obowiązków, takich jak przygotowywanie kolekcji w dziale dziecięcym, zamawianie odzieży z Chin, Bangladeszu, Turcji oraz krajów Unii Europejskiej, w tym była odpowiedzialna za koordynację produkcji, frachtu morskiego i drogowego, odprawy celne i alokację produktów bezpośrednio do sklepów. Dodatkowo zajmowała się gospodarkami cenowymi, zapasami magazynowymi oraz analizą danych sprzedażowych. Ponadto jako jedyna w spółce znała języki obce (niemiecki, angielski i rosyjski), co pozwalało jej na swobodną komunikację z kontrahentami oraz samodzielne podróże służbowe. Jej wynagrodzenie odpowiadało średniemu wynagrodzeniu osób na podobnych stanowiskach, z uwzględnieniem warunków rynku lokalnego. Sąd ustalił, że niezdolność do pracy zainteresowanej spowodowana była ciążą. Oceniał, że trudno uznać, że zainteresowana, zawierając z odwołującą się aneks do umowy w dniu 20 września 2021 r., mogła mieć świadomość, że w krótkim czasie od jego zawarcia będzie niezdolna do pracy w związku ze swoim stanem zdrowia, ponieważ o ciążę dowiedziała się podczas badania lekarskiego, które odbyło się dopiero 3 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 13 lutego 2024 r., oddalił apelację organu rentowego. Sąd podkreślił, że przedmiot rozpoznania w tej sprawie wyznaczała wyłącznie treść zaskarżonej decyzji organu rentowego, w której nie kwestionowano podlegania zainteresowanej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej w J. S.A. w B. umowy o pracę w spornym okresie. Spór dotyczył wyłącznie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanej jako pracownika. Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia i stanowisko Sądu I instancji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego odwołująca się Spółka przedstawiła dowody i logiczne argumenty uzasadniające przyznanie zainteresowanej wynagrodzenia w wysokości ustalonej w aneksie z 20 września 2021 r., natomiast organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów przemawiających za przyjęciem, że w okolicznościach sprawy wyłącznym celem ustalenia wynagrodzenia na poziomie 8.370,70 zł miesięcznie było zapewnienie zainteresowanej uzyskania w przyszłości wysokich korzyści w postaci świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanych z chorobą i macierzyństwem, kosztem innych uczestników tego systemu. Sąd Apelacyjny podkreślił, że spór w sprawie dotyczy wyłącznie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, wobec tego nie ma żadnego znaczenia ani fakt jej jednoczesnego zatrudnienia u Janusza Szczepańskiego, ani tym bardziej warunki, na jakich jest tam zatrudniona. Tym bardziej nieuzasadnione jest porównywanie jej łącznego wynagrodzenia z tytułu pracy w dwóch przedsiębiorstwach, do średniego wynagrodzenia uzyskiwanego przez osoby zajmujące takie same stanowiska w ramach zatrudnienia na tzw. jednym etacie.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości.

Zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. art. 18 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 13 i art. 78 Kodeksu pracy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powiązał z przesłanką występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do ustalenia, czy w przypadku zatrudnienia u więcej niż jednego pracodawcy i podwyżki wynagrodzenia u każdego z nich w perspektywie korzystania ze świadczeń sąd powinien łącznie rozpoznać obie sprawy i dokonać

kompleksowej oceny wysokości całego przychodu, stanowiącego podstawę wymiaru składek. W ramach zagadnienia ustaleniu powinna podlegać kwestia czy wystarczająca będzie liczba dwóch pracodawców, równocześnie podwyższających wynagrodzenia czy też większa ich ilość.

W uzasadnieniu wniosku skarżący argumentował, że kryteria regulujące godziwość wynagrodzenia w świetle art. 13 i art. 78 Kodeksu pracy powinny podlegać ocenie przy uwzględnieniu równoległego zatrudnienia u więcej niż jednego pracodawcy. Wskazał, że brak jest wiążących orzeczeń na tle art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, regulujących kwestię łączenia równoległych przychodów, poza jednostkowym wyrokiem I USKP 60/23, w którym Sąd Najwyższy podważył zasadność podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia u więcej niż jednego pracodawcy oraz wyraził pogląd o niedopuszczalności sztucznego ustalania wynagrodzenia, będącego pochodną objęcia ubezpieczeniem co do zasady. Zdaniem skarżącego, ponadprzeciętne zwiększenie łącznego przychodu w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, powinno wykluczać słuszność poglądu Sądu II instancji dotyczącego swobody/dowolności danego pracodawcy w kształtowaniu siatki wynagrodzeń i jego przyjęcie za podstawę wyroku. Nadto, że przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest brane pod uwagę wynagrodzenie u jednego pracodawcy, lecz łączny przychód.

Odwołująca się w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. z uwagi na przeważający w niej element interesu publicznego.

Skarżący wskazał jedną z przesłanek wymienionych na wstępie, a mianowicie występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Istotnym zagadnieniem prawnym jest problem jurydyczny, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51).

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednołitość dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do

treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16). Nie może więc mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 600/14). Ponadto problem prawny dotyczyć musi kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy, nie może być dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne bądź zachodzi konieczność wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższy: z dnia 26 września 2005 r. II PK 98/05, OSNP 2006 r. nr 15-16, poz. 243; z dnia 25 września 2007 r., I UK 161/07, z dnia 19 września 2013 r., I PK 98/13).

Skarżący nie spełnił powyższych wymagań, nie sformułował – według reguł przedstawionych wyżej - żadnego zagadnienia prawnego.

Istotne jest podkreślenie, że przedmiot sporu w sprawach ubezpieczeniowych determinuje przedmiot decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych oraz zakres odwołania od tej decyzji, ponieważ rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego sąd ubezpieczeń społecznych rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych, z jednej strony, zakresem samego odwołania, a z drugiej przez przedmiot zaskarżonej decyzji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, OSNAPiUS 2002 Nr 5, poz. 121 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000 Nr 15, poz. 601; z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08; z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11; z

dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09; z dnia 14 lutego 2024 r., III USK 253/22).

Z perspektywy postępowania sądowego w sprawach ubezpieczeniowych, sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia wymagań stawianych przesłance przedsądu ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżący wskazuje na potrzebę wyjaśnienia czy w przypadku zatrudnienia u więcej niż jednego pracodawcy i podwyżki wynagrodzenia u każdego z nich (w perspektywie korzystania ze świadczeń) sąd powinien łącznie rozpoznać obie sprawy i dokonać kompleksowej oceny wysokości całego przychodu, stanowiącego podstawę wymiaru składek. Tymczasem przedmiot rozpoznania w tej sprawie, jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, wyznaczała wyłącznie treść zaskarżonej decyzji organu rentowego, którą ustalono podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zainteresowanej wyłączenie z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (odwołującej się Spółki) – u jednego a nie u wielu pracodawców. Już z tej przyczyny zagadnienie sformułowane przez skarżącego nie ma związku z przedmiotem tej sprawy i jego rozstrzygnięcie nie będzie miało wpływu na wynik sprawy.

Organ rentowy, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zdaje się przyjmować, że w sprawie, która dotyczy podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia pracowniczego u danego pracodawcy, Sąd powinien uwzględnić okoliczności wykraczające poza treść stosunku pracy, którego stroną jest ten pracodawca, z tego powodu, że pracownik pozostaje jednocześnie w stosunku pracy z innym pracodawcą (który nie jest adresatem zaskarżonej decyzji organu rentowego, ani stroną postępowania sądowego w sprawie z odwołania od tej decyzji). Skarżący przyjmując tę tezę nie wskazuje żadnego przepisu prawa, z którego można by wywieść jej prawidłowość przy zastosowaniu przyjętych metod wykładni przepisów prawa. Przepisami takimi nie są art. 13 i 78 k.p., bo dotyczą one kształtowania treści stosunku pracy, którego stronami są pracodawca (jeden pracodawca) i pracownik. Z tych przepisów nie wynika wielopodmiotowość stosunku pracy po stronie pracodawcy ani kryteria ustalenia łącznego wynagrodzenia pracownika należnego na podstawie dwóch lub więcej stosunków pracy, zawartych w różnych pracodawcami. Z kolei w art. 18 ust. 1 ustawy o

systemie ubezpieczeń społecznych nie sformułowano obowiązku sądu w postępowaniu w sprawach ubezpieczeniowych uwzględnienia przy ocenie skutków prawnych uzgodnienia przez pracownika i pracodawcę (strony danego stosunku pracy) wysokości wynagrodzenia treści stosunku pracy, łączącego tego pracownika z innym pracodawcą.

Dodać należy, że w uzasadnieniu wniosku brak jakiegokolwiek wyводу prawnego łączącego wskazane we wniosku przepisy prawa z obowiązkiem Sądu łącznego rozpoznania spraw z odwołania od decyzji wydanych w stosunku do różnych płatników składek zatrudniających tego samego pracownika w tym samym okresie, czy z obowiązkiem Sądu dokonania kompleksowej oceny wysokości całego przychodu, stanowiącego podstawę wymiaru składek.

Podsumowując, skarżący nie wskazał zagadnienia, które miałyby charakter prawny i którego rozstrzygnięcie miałyby wpływ na wynik tej sprawy.

Na marginesie należy zauważyć, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2023 r., I USKP 60/23, do którego odwołuje się skarżący, został wydany w odmiennych okolicznościach faktycznych i przy innej strukturze podmiotowej postępowania sądowego. W tamtej sprawie sądy rozstrzygnęły odwołania od decyzji stwierdzających, że odwołująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek oraz jako pracownik u innego płatnika składek w pokrywającym się częściowo okresie. W tamtej sprawie ustalono, że w istocie zatrudnienia ubezpieczonej nie miały na celu wykonywania pracy w ramach stosunków pracy, a ich celem było wykazanie przed organem administracyjnym, że obaj płatnicy zatrudniają osobę, legitymującą się certyfikatem kompetencji zawodowych w międzynarodowym transporcie drogowym. Nie chodziło zatem, jak zdaje się twierdzić skarżący, o uwzględnienie przy ocenie czynności stron stosunku pracy polegającej na podwyższeniu wynagrodzenia za pracę przychodu z innych stosunków pracy łączących ubezpieczonego z innymi pracodawcami.

Natomiast w niniejszej sprawie ustalono, że zainteresowała rzeczywiście wykonywała pracę uzgodnioną w umowie o pracę za wynagrodzeniem odpowiadającym średniemu wynagrodzeniu osób na podobnych stanowiskach, z uwzględnieniem warunków rynku lokalnego. Jednocześnie nie ustalono (tj. organ

rentowy nie przedstawił żadnych dowodów przemawiających za odmiennym ustaleniem), że w okolicznościach sprawy wyłącznym celem ustalenia wynagrodzenia na poziomie 8.370,70 zł miesięcznie było zapewnienie zainteresowanej uzyskania w przyszłości wysokich korzyści w postaci świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanych z chorobą i macierzyństwem kosztem innych uczestników tego systemu.

Mając na uwadze przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 108 § 1 i art. 98 § 1, 1¹ k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935), orzekł jak w sentencji.

[SOP]